

Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit
Maani/

Appat pillugit apeqput nr. 010-mut akissuteqaat

Inatsisartut suleriaasianni § 37, imm. 1 naapertorlugu apeqputinik Naalakkersuisunut nassiussaqaarsimavutit, *appat* pillugit. Apeqputitit uanga suliaasaqarfinnut akisassanngortinneqarput.

Piffissami november/december 2015-imi tusarniaareernerup kingorna Naalakkersuisut maannakkut timmissat pillugit nalunaarummik nutarterinerat apeqputeqaammut tunuliaqutaavoq.

I-imut) Appat eqqissisimatinnearluinnarnissaannut biologit siunnersuinerannik Naalakkersuisut malinninnianninnerannut suna patsisaava?

Pinnortitaleriffik 2013-imi appat pillugit uumassusilerinermut tunngasunik siunnersuivoq. Pinnortitaleriffiup (GN) innersuussutigaa ”eqqissisimatitsilluinnarneq, siullermik ukiuni qulini atuutissasoq [...] Eqqissisimatitsilluinnarnerli salliutinneqarsinnaangippat, Pinnortitaleriffiup innersuussutigissavaa, ukiakut ukiuuneranilu piniarneq annikillisinneqarluni ukiakkuinnaq piniartoqartallissasoq”.

Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 2, imm. 2 aamma 3-mi ilaatigut imatut allaqqasoqarpoq, inatsisip atortinneqarnerani isumalluutit piujuarnissaat kinguaassiortuarnissaallu, ileqquusumik uumassusilinnik misissuisut siunnersuinerat naapertorlugu eqqarsaatigilluagaasumik ukiullu qanoq ilinera eqqarsaatigalugu pissarsiffiunerpaasumik iluaquteqarniarnissaq, piniarnermik inuussutissarsiuteqarnermi inuussutissarsiutinilu tamatumunnga attuumassuteqartuni aningaasaqarniarnikkut suliffissaqartitsiniarnikkullu isiginiagassat, inuussutissarsiormi soqutigisat allat kiisalu innuttaasut sunngiffimmini sammissaqaarnissamut pisariaqartitaat pingaartinneqassapput.

Allaqqasoqarpoq aamma piniarnermut aallaaniarnermullu tunngasutigut aqutsinermut atatillugu ilaatigut kattuffiit attuumassuteqartut kiisalu Piniarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit aqutugalugit piniartut atuisullu ilisimasaasa ilanngunneqar-nissaat pingaartinneqassasut. Naalakkersuisut siunertat pingaarutillit taakkua malippaat.

29-01-2016
Suliap normua 19182
Allakkap normua 1989104
Postboks 269
3900 Nuuk
Oqarasuaat (+299) 34 50
00
Fax: (+299) 34 63 55
E-mail: apnn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissummi taamatut ilaatigut timmissanut nalunaarutip maanna atuuttup nutarternissaanut Naalakkersuisut pisussaafilerput, imminnut pilersornissaq nunallu immikkoortuini pisariaqartitsineq isiginiarneqassasut.

Naalakkersuisunut innuttaasut kissaataat tusaassallugit pingaaruteqarpoq. Appanik eqqissisimatitsilluinnarnissaq nerisaqarnermut ileqqunut pitsaangitsumik sunniuteqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, tassa meeqqat inuusuttullu ileqquusumik nerineqartartunik soqutigisaarutissammata. Tusarniaanermut mis-singiut ukiaanerani piniarnerup sivikillineranik appallu eqqissisimatitaalluinnalernissaannik imalik nakkutiginninnerunermik sissuernerulernermillu tamarmik piumasaqateqarfiussapput.

Taamaattumik timmissat illersugaanerat piniagaanerallu pillugit nalunaarutip nutarterneranani ukiukkut piniarnerup annikillisinneqarnissaa toqqarpara. Ukiukkut piniarnissap tassunga inissinneqarnera, aqutsiveqarfiit ukiorissinerani eqqissisimatitsinerup aallartinnerani timmissat takkuffiini kaperlaffiusartut eqqarsaatigalugit pivoq. Ukiuunerani piniarnerup annikillisinnera eqqissisimatitsilluinnarnermut taarsiullugu toqqarneqarpoq, sumiiffinni innuttaasut neqissaqarniarnikkut pilersugaanerisa ingerlaannarnissaa qularnaarniarlugu.

2-mut) Biologit piffissat piniarfiusut minnerpaaffittut killilersimaarneqarnissaannik siunnersuutaannik Naalakkersuisut malinninnianninnerannut suna patsisaava?

Ilaatigut uumasoaqassutsimut tunngasunut siunnersuinerup ilaata ilaatigullu kissaatigineqartunut tusarniaanermullu akissutit tusaaniarpakka.

Ukiakut ukiukkullu piniarneq malittarisassanut atuuttunut naleqqiullugu Kujataani qaammatit pingajuat avillugu sivikillineqassaaq Avannaanilu piffissaq piniarfiusoq qaammatinik sisamanik sivikillineqassaaq. Tamatuma saniatigut ullormi aallaaniarfiusumi timmissat appat amerlassusaat akuerisat katillugit 30-ussapput timmiaqatigiinni appat appallu sigguttuut ataatsimut katillugit. Sunngiffimmi piniartunit ullormi aallaaniarfiusumi amerlanerpaamik timmissat tallimat pisarineqarsinnaapput timmiaqatigiinni appat appallu sigguttuut ataatsimut katillugit.

Nalunaarummi atuuttumi taamaallaat Qaanaap Ittoqqortoormiillu aqutsiveqarfiini nammineq atugassaannarnik apparniaqqusaavoq, § 5, imm. 2-4 timmiaqatigiit taaneqartut ataatsimut katillugit ullormi aallaaniarfiusumi amerlanerpaamik timmissat tallimat pisarineqarsinnaallutik.

Imminut pilersorneq isiginiarlugu tusarniaanermut missingiummi upernaakkut aallaaniarnerup sivitsornissaa toqqarpara. Qeqertarsuatsiaap avannamut nuuaniit Qaanaamut sumiiffiit “Avannaanut” ilaapput. Qaanaap aqutsiveqarfiani piffissaq piniarfiusoq qaammatit sisamaata affaa ilanngullugu sivikillineqarpoq.

”Kujataani” immikkoortut nutaat marluupput, Qeqertarsuatsiap kujammut isuaniit Qeqqata Kommuniata kujammut killeqarfianut, piffissaq piniarfiusumik (April) qaammammik ataatsimik aamma Nuummiit Nunap Isuanut taamatut qaammammik ataatsimik (marts) pissarsiffiupput.

Kiisalu Ittoqqortoormiit aqutsiveqarfiat qaammatinik marlunnik sivikillineqarpoq. Nammineq atugassaannarnik appanik aallaaniarneq akuerineqarpoq, ullormi aallaaniarfiusumi amerlanerpaamik timmissat tallimat pisarineqarsinnaapput, § 5, imm. 5-imi timmiaqatigiit taaneqartut ataatsimut katillugit.

3-mut) Massa appaqassuseq appariaateqarsimasoq sunngiffimmi piniariartartut appanniarnissamut periarfissinneqarnerannut suna patsisaava? Inuussutissarsiutigalugu piniartut kisimik appaniarsinnaatitaassappata tamanna ajunnginnerussanngikkaluarnepa?

A) Naalackersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut naapertorlugu, inuussutissat avataaniit eqquusunneqartut ikilisinniarlugit imminut neqissaqarniarnikkullu najugaqarfinni iminut pilersornerulernissaq kissaatigineqarpoq.

B) Innuttaasut imminut pilersornissamut periarfissaat sunngiffimmi piniartartut mininneqannginnerisigut eqqarsaatigaakka.

4-mut) Nalunaarutip nutaap appat nungunnerannik kinguneqannginnissaanut paasissutissat suut Naalackersuisuniit tunngavigineqarpat?

Inuit inuussutissarsiutigalugu piniarsinnaanermut allagartallit amerlassusiisa ineriartornerat, ikiliartornerat ukiumikkullu katitigaanermikkut allanngoriartornerat, inuussutissarsiutigalugu piniartut ukioqqortusigaluttuinnarnerat, qanimut malinnaaffigaara. 2009-mi allanngortitsinerup kingorna, tusarniaassummi allaaserineqartut appat pisarineqartut amerlassusaat ikileriarujussuarsimapput. Uumasut piniakkatta nungunnissaat kalaallit kulturianniingilaq.

Aamma nalunngilara Naalackersuisut, ataani atsiortup imaluunniit innuttaasut appat nungutaanissaat soqutigisarinnikkaat.

5-imut) Tusarniaanermi akissutit tamakkiisut Naalackersuisut tusarniaassutit pillugit nittartakkakut saqqummiunnialersaarpat?

Timmissat illersugaanerat piniarneqarnerallu pillugit nalunaarusiassamut missingiut akuerineqartussanngorpat tusarniaanermut akissutit Naalackersuisut isummernissamut tunngavissiaannut ilanngunneqassapput.

6-imut) Naalackersuisut qaqugu nalunaarummik naammassisamik saqqummiussinialersaarpat?

Tusarniaanermut akissutit missingiullu nutaaq Naalackersuisunit misissorneqareerpat, timmissat illersugaanerat piniagaanerallu pillugit nalunaarut 2016-imi upernaap ingerlanerani tamanut saqqummiunneqassasoq naatsorsuutigaara.

7-mut) Peqassutsit attatiinnarneqassappata qanoq piniarneqartiginerannut killiliuaannartarnissamut Naalackersuisut akuersaarpat?

Aap, uumasogatigiit taakkua amerlassusaat atatinneqassappat piniarneqarsinnaanerat killeqartoq nalunngilara. Tassunga atatillugu atuisut ilisimasaasa tusarniaanermilu akissutit isiginiarnissaat, biologillu siunnersuinerisa kisimik isiginianginnissaat, erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Piniarnerup kisimi amerlassutsit timmissallu aalajangersimasumik najorlugit uumaffigisaat ulorianartorsiortinngilai. Silap pissusiisa allanngoriartorneri, angallanneq allallu inunniit iliuuseqarnerit sunniuteqartorujussuupput, aamma nunat sanilerisat iliuusaat, uumasut amerlassusaannut avitseqatigut aamma aalajangiisuusumik sunniuteqarput.

Paasissutissat amigaraangata pisoqalisimagaangataluunniit, mianersornissamut tunngaviusoq aamma Naalackersuisut atorpaat.

Assersuutigalugu qilalukkat qaqortat qernertallu pillugit ataatsimoorussamik kommissionip uumasooqassutsimut siunnersuinerani pisassiissutit aalajangerneqarput, uumasut 70 %-imik amerliartornerat ilimanassuseqartillugu. Aarrinut tunngatillugu tassunga assingusoq aamma atorneqarpoq.

Missingiummi ilaatigut sumiiffiit timmissat illersugaaffii 40-t siunnersuutigaakka makkuninnga tunngaveqartut:

- Timmissat navianartorsiorsinnaasut illersorneri (soorlu appat)
- Timmissat amerlasuut uumaffigisartagaasa illersorneri
- Timmiaqarfiit nunap immikkoortuinut pingaarutillit
- Innani timmissat inaanni imaluunniit timmissat ilaat / timmiaqatigiit / timmiaqatigiilluunniit ilaat ikiliartortut paasineqarpat.

Sumiiffinnik timmissat illersugaaffiik arlalinnik pilersitsineq timmiaqatigiinnik Naalakkersuisut illersorusutaannik amerlanerulersitsinissamut peqaleqqin-nissamullu ilimanarnerulersitsisinnaavoq. Nalunaarummi atuuttumi sumiiffiit timmissat illersugaaffii 13-iinnaapput, taakkunannga ajoraluartumik arfinillit timmissanit qimanneqarsimallutik.

8-mut) Appat piunnarnissaat eqqarsaatigalugu ulorianartorsiulernissaannut qanoq piniarneqarsinnaatiginerannut tunngatillugu Naalakkersuisut qanoq isumaqarpat.

Akissut qulaani taaneqartoq innersuussutigineqarpoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Karl-Kristian Kruse